

ความร่วมมือไทย - ญี่ปุ่น

นายแพทย์ณรงค์ นิมลกุล*

สนทนาย.

วันที่ 27 มีนาคม 2530 ได้มีการทำพิธีวางศิลาฤกษ์และเปิดเรือนไทยของศูนย์วัฒนธรรมมิตรภาพ ไทย-ญี่ปุ่น ณ หมู่บ้าน ยามาโตะ จังหวัดอิบารากิ เหตุการณ์ในวันนั้นจะถูกจารึกไว้ในหน้าหนึ่งของประวัติศาสตร์ความร่วมมือระหว่างไทย-ญี่ปุ่นเป็นแน่ และคิดว่ายังจะฝังแน่นอยู่ในความทรงจำของอีกหลาย ๆ คนที่ได้ไปร่วมพิธีในวันนั้น อากาศในวันนั้นดีเป็นพิเศษ ไม่ร้อน ไม่หนาวจนเกินไป ขบวนจากประเทศไทย นำขบวนโดย ฯพณฯท่านรองนายกรัฐมนตรี พลเอกเทียนชัย ศิริสัมพันธ์ และฝ่ายสงฆ์มี ท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี (เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ) หลวงพ่อภาวนาโกศลเถระ (รองเจ้าอาวาส) อาจารย์กิตติภูมิโท (ผู้อำนวยการจิตตภาวัน) และคณะสงฆ์ผู้ใหญ่อีกหลายองค์ ตลอดจนคณะกรรมการมูลนิธิมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น คหบดี ข้าราชการและชาวบ้านทั่ว ๆ ไปรวมหมดประมาณ 120 คน ซึ่งเดินทางมาถึงญี่ปุ่นล่วงหน้า 1 วัน ได้ออกเดินทางโดยรถบัสจากโรงแรมในโตเกียวแต่เช้าตรู่ ขบวนคนไทยและครอบครัวออร์ปด้วยข้าราชการจากสถานทูต นักเรียนไทย พ่อค้า ที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงโตเกียว และชาวญี่ปุ่นอีกขบวนหนึ่งออกเดินทางจากสถานทูตไทยกรุงโตเกียว โดยรถบัส 4 คันประมาณอีก 200 คน ชาวบ้านจากหมู่บ้าน ยามาโตะ ซึ่งนำขบวนโดยรองผู้ว่าราชการจังหวัดอิบารากิ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการสภาหมู่บ้าน และชาวญี่ปุ่นในหมู่บ้านอีกประมาณ 180 คนได้มารออยู่ที่ประรำพิธีตั้งแต่เช้า

*ผู้อำนวยการ ศูนย์การแพทย์เลเซอร์นานาชาติ โตเกียว

เลขาธิการ สมาคมมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น

พิธีเปิดศูนย์และวงศีกาฤกษ์ได้เริ่มเมื่อเวลา 10.30 น. โดยการเชิญธงชาติญี่ปุ่นและธงชาติไทยขึ้นสู่เสาโดยนักเรียนนายร้อยทหารไทยซึ่งกำลังศึกษาวิชาการทหารอยู่ในญี่ปุ่น 4 คน แผ่นหินอ่อนจารึกอย่างสวยงามซึ่งนำมาจากประเทศไทยได้รับการเจิมและวางลงในหลุมวงศีกาฤกษ์เมื่อเวลา 11.00 น. ตามฤกษ์ พระสงฆ์สวดชัยันโต ทุกอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยถูกต้องตามประเพณีพิธีการทั้งฝ่ายไทยและญี่ปุ่น มีสาส์นแสดงความยินดีจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการจาก มร.ฟูกุตะ ทาเคโอะ อดีตนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่น ฯลฯ มีช่างภาพ นักข่าว ทั้งหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ทั้งไทยและญี่ปุ่นมาบันทึกภาพและแพร่ข่าวโดยละเอียด ทุกอย่างเสร็จสิ้นลงด้วยความเรียบร้อยเป็นที่ประทับใจของทุกคนที่มาร่วมในงานพิธี

นี่เป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ในวันนั้น แต่ก่อนจะถึงวันนี้ เราได้ปูพื้นฐานของความร่วมมือในระดับเอกชนระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ณ ที่หมู่บ้านยามาโตะมานานถึง 30 กว่าปีแล้ว ดร.โนบุชิมา อิชิโร ซึ่งถึงแก่กรรมด้วยโรคมะเร็งเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2526 (ค.ศ. 1983) รวมอายุได้ 86 ปีเป็นผู้ที่ได้ประกอบคุณงามความดีแก่นักเรียนไทยและคนไทยเสมอมาตลอดช่วงเวลาที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ โดยท่านได้เป็นผู้อุปถัมภ์และดูแลนักเรียนไทยที่มาเล่าเรียนในญี่ปุ่นเป็นจำนวนมากกว่า 50 คน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 (ค.ศ. 1953) จนกระทั่งท่านได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตอบแทนคุณงามความดีดังกล่าว นักเรียนไทยที่เคยอยู่ในความอุปถัมภ์ของท่านและที่รู้จักกับท่านในระหว่างที่พำนักอยู่ในญี่ปุ่น ต่างก็แยกย้ายกันกลับไปทำงานในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ และเมื่อท่านเสียชีวิตลง กลุ่มนักเรียนไทยได้ก่อตั้ง “ชมรมโนบุชิมาประเทศไทย” ขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2526 เพื่อทำกิจ-

กรรมตอบแทนญี่ปุ่น เช่นการรับนักเรียนมัธยมปลายจากหมู่บ้านยามาโตะ มา home-stay ในช่วงปิดภาคฤดูร้อน เป็นต้น และในประเทศญี่ปุ่น เราได้ก่อตั้ง “สมาคมมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น” ขึ้นมาในขณะเดียวกัน จุดประสงค์เพื่อจะขยายขอบเขตการทำงานและการแลกเปลี่ยนและส่งเสริมสัมพันธไมตรีระหว่าง 2 ประเทศให้กว้างออกไปโดยใช้หมู่บ้านยามาโตะเป็นจุดศูนย์กลาง

ส่วนในด้านประเทศไทย ที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ มีท่านรองเจ้าอาวาส หลวงพ่อภาวนาโกศลเถระซึ่งเป็นลูกครึ่งระหว่างไทยกับญี่ปุ่น พูดภาษาญี่ปุ่นได้คล่องแคล่วและเป็นลูกศิษย์คนสำคัญของหลวงพ่อสด ต้นกำเนิดวิชาธรรมกาย ได้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางศาสนาพุทธระหว่างชาวญี่ปุ่นซึ่งเข้ามาบวชเรียนที่วัดนี้ ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หลวงพ่อภาวนาได้เป็นกำลังสำคัญในการรวบรวมบุคคลทั้งฝ่ายสงฆ์และฆราวาสทุกวงการก่อตั้ง “มูลนิธิมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น” โดยจดทะเบียนเป็นทางการเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2526 และให้ความร่วมมือกับสมาคมมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น และชมรมโนบุชิมาโดยเสมอมา

จากการรวมกันของสมาคมมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น มูลนิธิมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น และชมรมโนบุชิมา ประเทศไทย เราได้วางหลักการที่จะสร้าง “ศูนย์วัฒนธรรมมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่น” ขึ้นในหมู่บ้านยามาโตะ และทางรัฐบาล

ไทยได้อนุมัติเป็นทางการให้สมาคมฯ นำเรือนไทยหรือ Thai Pavillion ทั้งหลังซึ่งรัฐบาลได้นำมาแสดงในงาน Tsukuba Science Expo'85 มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของ โครงการณหลังจากเสร็จสิ้นงาน Expo'85 และเราได้นำมาเก็บรักษาไว้ที่หมู่บ้านยามาโตรอคอยที่ดินที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นสถานที่ก่อสร้างที่ถาวร และเมื่อกลางเดือนมกราคม ปีนี้เอง สมาคมฯ ก็ได้รับบริจาคที่ดินเป็นจำนวน 13,100 ตารางเมตรจากมูลนิธิโนบุชิม่า

ในโอกาสที่ปี พ.ศ. 2530 เป็นปีอันเป็นมงคลยิ่งระหว่างประเทศทั้งสอง คือเป็นปีที่ครบรอบ 100 ปีแห่งการเปิดสัมพันธไมตรีทางการทูตระหว่างไทยกับญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการประการหนึ่ง กับเป็นวาระครบพระชนมายุ 60 พรรษาขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชอีกประการหนึ่ง คณะกรรมการของสมาคมฯ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ที่จะทำการเฉลิมฉลองโดยทำพิธีวางศิลาฤกษ์และเปิดเรือนไทยของศูนย์วัฒนธรรมมิตรภาพไทย-ญี่ปุ่นในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2530 และนี่ก็คือที่มาของทั้งหมดของความเป็นมาของพิธีในวันนี้

โครงการณของศูนย์วัฒนธรรมแห่งนี้จะประกอบด้วย

1. เรือนไทยเอ็กซ์โป 85 ดังแสดงไว้ในภาพนั้น เพื่อเป็นอนุสรณ์ระหว่าง 2 ประเทศ

2. ศาลาเอนกประสงค์และที่ทำการสมาคมซึ่งจะใช้เป็นที่แสดงศิลปะและวัฒนธรรมจากไทย สินค้าพื้นเมืองจากไทย ฯลฯ

3. วัดไทย ซึ่งจะมีพระไทยมาปฏิบัติธรรมเป็นประจำ ชาวญี่ปุ่นและไทยสามารถที่จะมาบวชเรียนได้ที่นี้

4. สถานที่พักสำหรับสงฆ์และฆราวาสที่จะมาอยู่ปฏิบัติธรรมหรือบวชเรียน นักเรียนมัธยมหรือมหาวิทยาลัยของญี่ปุ่นอาจใช้เวลาว่างตอนปิดเทอมมาเรียนธรรมะแบบไทย โดยใช้เวลานั้น ๆ ได้ที่นี้

5. ร้านอาหารไทย จุดนี้ได้ประมาณ 70 คนเพื่อเป็นที่ทำอาหารไทยเลี้ยงนักท่องเที่ยวที่มาชมศูนย์ เพราะว่าจะเป็นสถานที่เที่ยวที่ขึ้นหน้าขึ้นตาอีกแห่งหนึ่งของเมืองนี้

โครงการณทั้งหมดจะใช้เงินมากพอสมควร และคงจะใช้เวลาไม่ต่ำกว่า 2-3 ปี

คณะกรรมการได้ตั้งความหวังไว้ว่าศูนย์วัฒนธรรมแห่งนี้จะเป็นจุดเริ่มแห่งความร่วมมือในระดับชาวบ้านหรือ People to People ของทั้ง 2 ประเทศในศตวรรษที่ 21 อันจะวางรากฐานอยู่บนความเข้าใจอันดีซึ่งกันและกัน เคารพซึ่งขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมของกันและกัน แนวทางทางสู่ความร่วมมือในด้านเศรษฐกิจบน Give and Take Basis ไม่ใช่ one-way taking หรือ one-way giving สิ่งของไทยจะให้แก่ญี่ปุ่นก็มีมากนอกเหนือไปจากทรัพยากรธรรมชาติ แรงงานที่ต่ำแต่มีคุณภาพแล้ว มีสิ่งหนึ่งซึ่งสำคัญและไทยเรามีให้และญี่ปุ่นก็ต้องการมากคือ ศิลธรรมและธรรมะแบบไทยในการที่จะอบรมเยาวชนรุ่นใหม่ของญี่ปุ่นให้มี disciplinary ที่ดีให้มีจรรยาบรรณของตนเอง มีหลักยึดมั่นในการดำรงชีวิตที่ถูกต้องและเป็นญี่ปุ่นที่ดี ญี่ปุ่นก็มีสิ่งที่ไทยต้องการอยู่มาก เช่น กำลังทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และ know-how ที่ประเทศไทยจะปรับตัวจากประเทศเกษตรกรรมสู่ประเทศอุตสาหกรรม สิ่งที่รัฐบาลต่อรัฐบาลของทั้ง 2 ประเทศทำไม่ได้หรือทำได้ยาก เราหวังว่าศูนย์ของเราจะช่วยทำได้หรือช่วยให้เป็นความจริงขึ้นมาได้

นักเรียนไทยที่ได้มีโอกาสมาศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตจะเป็นตัวจักรสำคัญที่จะผลักดันให้โครงการนี้หรือความฝันของเราสำเร็จ

อีก 100 ปีข้างหน้า เมื่อลูกหลานของเราได้มีโอกาสอ่านบทความนี้และเปรียบเทียบสภาพของความร่วมมือระหว่าง 2 ประเทศในขณะนั้น อย่างน้อยที่สุดก็ขอให้ความฝันบางส่วนของเราเป็นความจริงขึ้นมาในขณะนั้นบ้างไม่มากก็น้อย เพื่อความอยู่ดีมีสุขร่วมกันของประเทศทั้งสอง

ประวัติโดยสังเขปของวัดนิทโทจิ : บทบาทหนึ่งของความสัมพันธ์ไทย - ญี่ปุ่น ด้านศาสนา

ในปี พ.ศ. 2441 ได้มีการขุดค้นแหล่งโบราณคดีที่ปิปรากะ ทางเขตแดนตอนเหนือของอินเดียติดกับเนปาล นายวิลเลียม ซี เปปเป ชาวอังกฤษพบภาชนะบรรจุอิฐที่ด้านข้างของภาชนะจารึกเป็นภาษาอินเดียโบราณของช่วงประมาณพุทธศตวรรษที่ 8

หลังจากที่แปลข้อความจารึกดังกล่าวแล้ว ทำให้ทราบแน่ชัดว่าอิฐที่บรรจุอยู่ภายในนั้นเป็นพระบรมอัฐิของพระพุทธศากยมุณี จึงถือกันว่าการค้นพบครั้งนี้มีความสำคัญที่สุดในประวัติศาสตร์ตะวันออก เพราะเป็นการพิสูจน์ว่าพระพุทธเจ้ามีพระองค์อยู่จริง และเป็นการลบล้างทฤษฎีหนึ่งที่เชื่อกันแพร่หลายในวงการตะวันออกศึกษาและมีความขัดแย้งกับข้อพิสูจน์ที่ได้กล่าวนี้

รัฐบาลอินเดียได้ตระหนักถึงความสำคัญของพระบรมสารีริกธาตุที่มีต่อพุทธศาสนิกชน จึงได้มอบให้กับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่นับถือพุทธศาสนาและมีได้ตกอยู่ภายใต้อาณานิคมใด ๆ ในสมัยนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุนี้ไว้ในพระอารามแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ

หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2443 เพื่อเป็นการตอบสนองคำขอของรัฐบาลญี่ปุ่น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุส่วนหนึ่งให้แก่พุทธศาสนิกชนชาวญี่ปุ่นในการนี้ คณะเจ้าหน้าที่ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากสถาบันพุทธศาสนาต่าง ๆ ในประเทศญี่ปุ่นได้เดินทางมายังประเทศไทยและได้เข้ารับพระราชทานพระบรมสารีริกธาตุ ณ พระบรมมหาราชวัง ในวันที่ 15 มิถุนายน 2443 คณะเจ้าหน้าที่ได้กราบทูลให้ทรงทราบถึงแผนการประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ ณ พระอาราม ซึ่งจะสร้างขึ้นใหม่โดยสำนักสงฆ์ชั้นนำในญี่ปุ่น ครั้นได้ทรงทราบจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระพุทธรูปเพื่อเป็นพระประธานในพระอารามใหม่นี้ พระพุทธรูปดังกล่าวเป็นพระพุทธรูปกะไหล่สำริด ศิลปะไทยสมัยกว่า 1,000 ปี นับเป็นพระพุทธรูปที่มีค่ายิ่ง เพราะกรรมวิธีในการหล่อโลหะแบบนี้มิได้มีการสืบทอดมาในปัจจุบัน

หลังจากที่เดินทางกลับจากประเทศไทยแล้ว คณะเจ้าหน้าที่ของสำนักสงฆ์ในญี่ปุ่นได้จัดการประชุมเพื่อ

ดำเนินการตามแผนการก่อสร้างพระอารามเพื่อประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุและพระพุทธรูป ผลจากการประชุมได้มีมติตกลงตามความประสงค์ของชาวเมืองนาโงยาที่จะก่อสร้างพระอารามที่นั่น การก่อสร้างเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2447 และให้ชื่อว่าวัดนิทไทจิ

พระบรมสารีริกธาตุประดิษฐานในพระสถูปศิลา “โฮอันโต” สูง 15 เมตร พระสถูปนี้ออกแบบโดยศาสตราจารย์ ชูตะ อิโตห์ แห่งมหาวิทยาลัยโตเกียวและก่อสร้างเสร็จในปีพ.ศ. 2461 โครงสร้างที่เป็นหินแกรนิตขององค์พระสถูปนับเป็นผลงานชิ้นเอกของท่านผู้นี้และยังถือเป็นผลงานชิ้นสำคัญที่สุดชิ้นหนึ่งของญี่ปุ่นอีกด้วย

พระวิหารซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสร้างขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2527 และเพื่อเป็นที่ระลึกในความ

สำเร็จของการก่อสร้างพระวิหารนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (พระราชันต์ดาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระพุทธรูปอีกองค์หนึ่งพร้อมด้วยแผ่นจารึกทองคำมีพระหัตถ์สำหรับแขวนไว้ภายในพระวิหาร อักษรที่จารึกมีข้อความว่า “พุทธศากยมุนี” ที่ด้านข้างทั้งสองของข้อความประดับด้วยตราประจำรัชกาลของทั้งสองพระองค์

วัดนิทไทจิซึ่งตามความหมายแปลว่า วัดไทย-ญี่ปุ่นนี้เป็นสัญลักษณ์แห่งมิตรภาพระหว่างประเทศทั้งสองและสำหรับพุทธศาสนิกชนชาวญี่ปุ่นเป็นวัดแห่งเดียวที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระศาสดา จึงเป็นศาสนสถานที่สำคัญยิ่งแห่งหนึ่งสำหรับการสักการะบูชา